



Čestmír Číhalík: Kardiologie v průběhu staletí

Praha, Maxdorf, edice Jessenius, 2022, 309 s.
Vydání první, formát 237 × 157 mm,
dvoubarevný výtisk, tuhá vazba (vázaná).
ISBN 978-80-7345-702-0.
Cena: 360 Kč.

Doc. MUDr. Čestmír Číhalík, CSc., je docentem I. interní kliniky – kardiologické Lékařské fakulty Univerzity Palackého v Olomouci a Fakultní nemocnice Olomouc. Jako kardiolog se věnuje elektrofyziologii a interpretaci EKG.

Referovaná kniha je obsahově rozdělena na dvě části. V první části, po Úvodu (1. s.), následuje sedm kapitol, uvedených v tomto pořadí: 1. Historie fyzikálního vyšetření v kardiologii (9 s.), 2. Historie klinické elektrokardiografie (14 s.), 3. Historie elektrické impulzoterapie (8 s.), 4. Historie diagnostiky a nefarmakologické léčby ICHS a dalších intervenčních metod v kardiologii (9 s.), 5. Historie echokardiografie (2 s.), 6. Historie farmakoterapie ischemické choroby srdeční (10 s.) a 7. Historie vývoje antiarytmické léčby (9 s.). Kapitoly jsou různého rozsahu, od dvou do dvanácti tiskových stran, celkovým rozsahem 60 stran. Celý rozsah kardiologie ovšem nepokrývají, tematicky jsou výběrem.

Na tyto kapitoly navazuje rozsáhlejší druhá část (210 s.) nazvaná Osobnosti kardiologie. Ta je souborem různých rozsáhlých medailonů známých i neznámých badatelů. Počet medailonů je úctyhodný, napočítal jsem jich celkem 524. Některé jsou o osobnostech slavných a známých, např. Karl Albert Ludwig Aschoff, Wilhelm His jr., Karel Frederik Wenckebach, Paul Dudley White, Sunao Tawara, Jan Evangelista Purkyně ad., některá jména (a nebylo jich málo) jsem neznal. Jednotlivé medailony mají rozsah od několika řádek do jedné tiskové strany. Liší se také množstvím i významností uvedených informací. U většiny (435) je ilustrační fotografie. (bez údaje, kdy byla pořízena). Mezi uvedenými jsou především lékaři (anatomové, fyziologové, patologové, kardiologové, kardiochirurgové, pediatři, neurofyziologové, intervenční radiologové a další), ale i botanici, bioinženýři, chemici a další profese. Ale ne všechny osobnosti uváděné v kapitolách první části mají zde svůj medailon a naopak.

Drtivý počet uvedených osobností jsou Američané, následují badatelé němečtí, angličtí, francouzští a italské. Je také uvedeno osm českých osobností: Samuel Sigmund Basch, Vojtěch Baruch Berkowitz, Johann Nepomuk Czermak, Jindřich Černohorský, William Ganz, Jan Evangelista Purkyně, Friedrich Richard Reinitzer a Jan Rosický. Mezi 524 osobnostmi je jen 5 žen (!), dvě Američanky, jedna Angličanka, jedna Argentinka a jedna Rakušanka.

Text uzavírá přehled použitých zkratk (0,3 s.), licence k fotografiím (10 s.), anglický souhrn (0,3 s.), český souhrn

jsem nenalezl, medailonek autora, až příliš stručný dvousloupcový věcný rejstřík (3,3 s.) a rovněž dvousloupcový jmenný rejstřík (6,5 s.).

Koho jsem v rozsáhlém výčtu osobností nenalezl? Čtyři medailony by neměly chybět: Allana Cormacka a Godfreye Hounsfielda, s informací o výpočetní tomografii, za niž v roce 1979 dostali Nobelovu cenu. A také informace o strůjcích magnetické rezonance, dvojici inženýrů Paula C. Lauterbury a Petera Mansfielda, kteří byli Nobelovou cenou oceněni v roce 2003. V první části určitě neměly být opomenuty metody nukleární kardiologie a endomyokardiální biopsie, protože to jsou, podobně jako výpočetní tomografie a magnetická rezonance, významné diagnostické metody současné kardiologie. Také medailon Jana Evangelisty Purkyně (pouhých 15 řádek), vzhledem k jeho významu, (kdyby se v době, kdy žil, udělovaly Nobelovy ceny, určitě by byl laureátem), mohl být rozsáhlejší. V textu je několik drobných chyb, např. ze sovětského akademika Čazova, (společně s Bernardem Lownem nositele Nobelovy cenu míru za angažovanost v hnutí Lékaři proti nukleární válce) se stal Chazov (autor čerpal z anglického pramene a angličtina nezná diakritická znaménka). Údaj o prvním echokardiografickém vyšetření v tehdejší Československu bych upřesnil: to provedl s průmyslovým defektoskopem, zapůjčeným v závodě ŠKODA Plzeň v roce 1967 docent MUDr. Josef Hůla, CSc., z interní kliniky Lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Plzni, jejímž přednostou byl profesor MUDr. Josef Sova, DrSc., který rozvoj této metody podporoval.

Knihu vydalo nakladatelství Maxdorf v edici Jessenius ve velmi dobré kvalitě. Určitě je obohacením informací o vývoji tak významného medicínského oboru, jímž kardiologie bezpochyby je.

Komu knihu doporučit?

Knihu potěší především milovníky medicínské historie a obohatí jejich knihovnu. A těm, kteří budou ve svých monografiích psát o historii jejich oboru, ušetří namáhavé hledání v literatuře.

Prof. MUDr. Jan Petrášek, DrSc.,
III. interní klinika, 1. lékařská fakulta Univerzity
Karlovy a Všeobecná fakultní nemocnice v Praze,
e-mail: petrjanv@email.cz